

Uttalelse om god bokføringsskikk GBS 3

Vedtatt 28. mars 2006.

Dokumentasjon av kontantsalg ved bruk av automater

Spørsmål

Det er vanlig at salg av småvarer som sjokolade, frukt, smørbrød mv., salg av hygieneartikler og utleie av dusj, boblebad og solsenger mv. skjer kontant ved bruk av automater. Slike automater har ofte ikke kassaprogramvare og ikke den nødvendige funksjonalitet til å skrive kvittering til kunden.

Spørsmålet er om slike kontantautomater fortsatt kan benyttes, eller om bokføringsforskriftens krav om kassaapparat, terminal eller annet likeverdig system, er til hinder for dette.

Lov og forskrift

Bokføringsforskriften definerer kontantsalg slik, jf. § 5-3-1:

Med kontantsalg menes salg der kjøpers betalingsforpliktelse overfor selger gjøres opp ved levering.

Iht. forskriften § 5-3-2 plikter bokføringspliktige som har kontantsalg å registrere salget fortløpende på kassaapparat, terminal eller annet likeverdig system og dokumentere kontantsalget ved daterte, nummererte summeringsstrimler (kassaruller) eller tilsvarende rapport, med mindre annet er bestemt i forskriften.

Bokføringsforskriften § 5-1-1 angir generelle krav til salgsdokumentets innhold. Et av disse kravene er at leveringstidspunktet (datoen) skal angis. Når det gjelder kontantsalg er det i forskriften § 5-3-2 stilt krav om at salgsdokumentasjonen (summeringsstrimlene) også skal angi klokkeslett for hvert enkelt salg. Kassaapparat skal kunne skrive salgsdokumentasjon (kvittering) til kunden for hvert salg og beløpet som registreres skal være lett synlig for kunden med mindre det er vanskelig gjennomførbart. Kvittering skal alltid skrives ut når beløpet som registreres på kassaapparatet ikke er lett synlig.

I forskriften § 5-4 er det gitt enkelte unntak fra kravene til kassaapparat. Det er imidlertid ikke gitt et generelt unntak for kontantsalg som skjer fra automater.

Vurdering og konklusjon

Det er ikke tvilsomt at salg fra automater er kontantsalg etter definisjonen i bokføringsforskriften § 5-3-1. Imidlertid synes regelverket å forutsette at det er en fysisk person (selger) som betjener kassaapparatet. Det er i forarbeidene ikke drøftet hvilke

regler som bør gjelde ved automatsalg, eller ved salg fra selvbetjente salgssteder (kontantkasser).

Skattedirektoratet har i brev av 7. desember 2005 til en eier av solsentre uttalt bl.a. følgende:

Etter Skattedirektoratets oppfatning bør det kunne legges til grunn at salg fra kontantautomater som nevnt, som ikke har den nødvendige funksjonalitet til å skrive ut kvitteringer mv., må kunne aksepteres inntil slike automater er tilgjengelig fra leverandør. I slike tilfeller bør også kassaoppgjøret kunne foretas på det tidspunktet automaten tømmes. Det vises for så vidt til at tilsvarende er lagt til grunn i reglene for inntekter fra gevinst- og underholdningsautomater i bokføringsforskriften § 5-3-5. Hensynet til daglig kontroll med kontantomsetningen vil her ikke være like fremtredende som ved ordinær kontantvirksomhet, siden kontantene ikke vil være i omløp i perioden mellom tømmingene.

Når det gjelder dokumentasjon for kontantomsetningen mener Skattedirektoratet at opptalt kontantbeholdning må avstemmes mot tilgjengelige opplysninger fra automaten. Dette kan være registrert beløp iht. telleverk eller registrert bruk (tid) av gjenstanden det betales for. Dersom automaten ikke registrerer slike opplysninger, kan det ved varesalg være et alternativ å etablere et system hvor opptalte kontanter sammenholdes med verdien av varer som påfylles. Dokumentasjonen for kassaoppgjøret må vise avstemmingen og underbygges med ev. opplysninger fra automatens telleverk e.l., jf. ovenfor. Oppgjøret skal dateres og det skal fremgå hvem som har foretatt oppgjøret, jf. bokføringsforskriften § 5-3-3 annet ledd.

Skattedirektoratet understreker at bokføringspliktige kunder ikke kan foreta kjøp fra slike automater med virkning for kostnadsføring og ev. merverdiavgiftsbehandling. Dette er en naturlig følge av at kjøpet i slike tilfeller ikke lar seg dokumentere i samsvar med bokføringsforskriften § 5-5.

Skattedirektoratet legger etter dette til grunn at kontantomsetningen ved de 6 solsentrene nevnt innledningsvis kan dokumenteres på det tidspunktet automatene tømmes. Det forutsettes at det på dette tidspunkt foretas et dokumentert kassaoppgjør, herunder avstemminger, som nevnt ovenfor. Avslutningsvis bemerkes at det ved utskifting av automater må velges løsninger som tilfredsstillende bokføringsforskriftens krav, så langt slike løsninger tilbys.

Bokføringsstandardstyret er enig i Skattedirektoratets vurderinger, og legger til grunn at salg fra kontantautomater som nevnt innledningsvis inntil videre kan dokumenteres ved at kontantbeholdningen telles og avstemmes mot automatens telleverk. Oppgjøret skal dateres og det skal fremgå hvem som har foretatt oppgjøret, jf. bokføringsforskriften § 5-3-3 annet ledd. Dersom automaten ikke har telleverk (beløp, tid mv), eller omsetningen ikke kan avstemmes mot påfylling av varer, kan ikke automaten benyttes.

Ved utskifting av automater må det velges løsninger som tilfredsstillers bokføringsforskriftens krav, så langt slike løsninger tilbys.

Når bokføringspliktige foretar kjøp fra automater som ikke produserer kvitteringer, vil ikke kostnaden være dokumentert i samsvar med bokføringsforskriften § 5-5. Det vil heller ikke være mulig for kjøper å reparere mangelen ved å sannsynliggjøre at kjøpet er en reell utgift, jf forskriften § 5-5 siste ledd siste setning. Dersom denne utgiften skal bokføres, må det derfor utarbeides en dokumentasjon etter bokføringsforskriften § 5-12. Dersom utgiften refunderes en ansatt i forbindelse med en reise, må utgiften dokumenteres etter forskriften § 5-9.

